

STATSRÅDETS FÖRORDNING OM KRISSTÖD TILL DE JORDBRUKSSEKTORER SOM DRABBATS AV SPECIFIKA PROBLEM SOM PÅVERKAR JORDBRUKSPRODUCENTERNAS LÖNSAMHET

1. Bakgrund till ärendet och bemyndiganden att utfärda förordning

Det föreslås att det till jordbrukarna betalas krisstöd som helt finansieras med Europeiska unionens medel. Utbetalningen av stödet grundar sig på kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1465 av den 14 juli 2023 om krisstöd till de jordbrukssektorer som drabbats av specifika problem som påverkar jordbruksproducenternas lönsamhet, nedan *kommissionens förordning*. Enligt artikel 1 i kommissionens förordning får vissa medlemsstater som avses i artikeln betala ut extraordinärt stöd till jordbrukare. Enligt artikel 1.2 ska medlemsstaterna använda stödet till åtgärder som syftar till att kompensera jordbrukare för ekonomiska förluster som påverkar jordbrukarnas livskraft i de sektorer som drabbats hårdast, såsom sektorerna för djur, frukt och grönsaker, vin, spannmål och oljeväxter. Enligt artikel 1.3 ska åtgärderna vidtas på grundval av objektiva och icke-diskriminerande kriterier som tar hänsyn till de ekonomiska förluster som drabbade jordbrukare har lidit och som säkerställer att betalningarna inte leder till snedvridning av marknaden eller konkurrensen.

Krisstöd ska enligt artikel 1.5 i kommissionens förordning betalas senast den 31 januari 2024. Enligt artikel 3.1 u kan stöd beviljas till ett belopp av högst 4 269 959 euro.

Enligt artikel 3.2 i kommissionens förordning kan en medlemsstat också bevilja nationellt finansierat tilläggsstöd som kan uppgå till högst 200 procent av det stödbelopp som avses i artikel 3.1 u. Det kompletterande stödet ska fördelas på grundval av objektiva och icke-diskriminerande kriterier och under förutsättning att avgifterna inte leder till snedvridning av marknaden eller konkurrensen eller till överkompensation. Därför är det möjligt att inom ramen för budgeten bevilja ytterligare stöd till ett belopp av högst 8,539 miljoner euro. Tilläggsstödet ska enligt artikel 3.3 i kommissionens förordning betalas senast den 31 januari 2024.

Enligt 18 § i lagen om Europeiska unionens direktstöd till jordbrukare (1332/2022) får närmare bestämmelser om ibruktagande av stöd som beviljas med stöd av artiklarna 219–221 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) N:o 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets N:o (EEG) nr 992/72, (EEG) N:o 234/79, (EG) N:o 1037/2001 och (EG) N:o 1234/2007 utfärdas genom förordning av statsrådet, om kraven på stödmottagare, förutsättningar för beviljande av stöd, stödbelopp, stödberättigande kostnader, ansökan om stöd, beviljande av stöd, behövliga utredningar och tidsfrister inom de gränser som anges i Europeiska unionens lagstiftning. Med stöd av 18 § i lagen om Europeiska unionens direktstöd till jordbrukare föreslås det att det utfärdas en förordning av statsrådet om krisstöd till de jordbrukssektorer som drabbats av specifika problem som påverkar jordbruksproducenternas lönsamhet. Genom förordning utfärdas närmare bestämmelser om grunderna för beviljande av stöd och tilläggsstöd till stöd och om stödbeloppet per enhet.

2. Beredning av förordningen

Förslaget till förordning har beretts som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet i samarbete med Livsmedelsverket.

Utlåtande om förslaget till förordning har begärts av finansministeriet, Ålands landskapsregering, Livsmedelsverket, närings-, trafik- och miljöcentralerna, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf, svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf, ProAgria Keskusten liitto och svenska lantbrukssällskapens förbund rf.

3. Förordningens huvudsakliga innehåll

Genom förordning föreskrivs det om närmare grunder för beviljande av krisstöd och nationellt tilläggsstöd till jordbrukare och om stödbeloppet per enhet.

4. Detaljerade motiveringar

1 §

I paragrafen föreskrivs det om krisstöd som beviljas jordbrukare. Jordbrukare som 2023 har beviljats sådant stöd som avses i artikel 30 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2115 om fastställande av regler om stöd för de strategiska planer som medlemsstaterna ska upprätta inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitikerna och som finansieras av Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) (strategiska GJP-planer) och om upphävande av förordningarna (EU) N:o 1305/2013 och (EU) N:o 1307/2013, kan beviljas sådant stöd som avses i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1465 1 om krisstöd till de jordbrukssektorer som drabbats av specifika problem som påverkar jordbruksproducenternas lönsamhet. Det stöd som avses i punkt 1 får uppgå till högst 4 269 959 euro. Stöd kan beviljas till ett belopp av högst xx euro per hektar för högst 150 hektar. Hektargränsen motsvarar den föreskrivna hektargränsen för stödsystemet för unga jordbrukare.

Under maj-juni var nederbörden (betydligt) lägre än genomsnittet i hela landet. Torkan i början av vegetationsperioden har skadat och bromsat upp växtbeståndens utveckling i en sådan utsträckning att skörden förväntas bli mindre än genomsnittet i hela landet.

De ekonomiska buffertarna på olika gårdar varierar dock mycket och i synnerhet för unga befinner sig näringsverksamheten först i etableringsskedet, då det i allmänhet finns mycket skulder för generationsväxlingar och etablering av jordbruk. Därför har den höjning av räntorna som började 2022 höjt kostnaderna för främmande kapital särskilt för dem som etablerat sig först. Trots åtgärder för att förbättra ekonomin för unga lantbruksföretagare är deras solvensresultat fortfarande i regel svagare än för andra åldersgrupper. Prisfluktuationer på insatsvaror (både insatsvaror och insatsvaror) utgör ett större hot mot deras företag. Då blir skördeförlusterna till följd av torkan ekonomiskt sett hårdast för denna grupp av unga, och för att minska denna risk för den ekonomiska livskraften riktas stödet till unga så att torkan 2023 inte blir ett hinder för etableringen av jordbruket. En omfattande fördelning av stödbeloppet till alla underlättar inte den ekonomiska situationen på ett ändamålsenligt sätt, eftersom stödets effekt på grund av det begränsade anslaget förutsätter att stödet riktas. Stödet per hektar skulle vara mycket blygsamt fördelat på alla.

2 §

I paragrafen föreskrivs det om nationellt tilläggsstöd som beviljas jordbrukare. Enligt artikel 3.2 i kommissionens förordning kan en medlemsstat också bevilja nationellt finansierat tilläggsstöd som kan uppgå till högst 200 procent av det stödbelopp som avses i artikel 3.1 u. Jordbrukare kan på de grunder som anges i 1 § beviljas nationellt tilläggsstöd enligt artikel 3.2 i kommissionens genomförandeförordning till ett belopp av högst 8,539 miljoner euro inom ramen för statsbudgeten. Stöd kan beviljas till ett belopp av högst xx euro per hektar för högst 150 hektar. Hektargränsen motsvarar den föreskrivna hektargränsen för stödsystemet för unga jordbrukare.

3 §

I 3 § i förordningen föreskrivs det om beaktande av Europeiska kommissionens beslut. Stöd som beviljas jordbrukare som krisstöd ska beviljas, om inte något annat följer av Europeiska kommissionens beslut om stöd. Grunderna för beviljande av stöd och tilläggsstöd ska enligt artikel 5.1 i kommissionens förordning anmälas till Europeiska kommissionen utan dröjsmål och senast den 30 september 2023.

5. Ekonomiska konsekvenser

Det stöd som beviljas jordbrukare i form av krisstöd finansieras helt och hållet med Europeiska unionens medel. Finland har med stöd av artikel 3.1 u i kommissionens genomförandeförordning av den 14 juli 2023 beviljats 4 269 959 euro för detta stöd. Stödet betalas från moment 30.20.41 (EU-inkomststöd och EU-marknadsstöd) i statsbudgeten och motsvarande inkomster från Europeiska unionen intäktsförs under moment 12.30.01 (inkomster från Europeiska garantifonden för jordbruket). Genomförandet av stödet medför i någon mån extra arbete inom förvaltningen. Stödet föranleder inga större tilläggsåtgärder, om stödet genomförs som planerat vid sidan av EU-stödet.

Det nationella tilläggsstöd som kompletterar det stöd som betalas till jordbrukarna inom krisstödet för jordbruket (högst 8,539 miljoner euro) betalas om detta möjliggörs i statsbudgeten.

Det föreslås att förordningen ska utfärdas innan en eventuell andra tilläggsbudgetproposition för 2023 lämnas, för att skyldigheten enligt artikel 5 i kommissionens förordning att underrätta Europeiska kommissionen om stödets innehåll ska kunna fullgöras senast den 30 september 2023 och för att stödet betalas ut inom den tidsfrist som anges i kommissionens förordning. Vid genomförandet av stödet beaktas dock att anslagen är villkorliga och stödet betalas först efter det att förordningen har trätt i kraft. Ett så snabbt genomförande av stödet som möjligt förbättrar åtgärdens verkningsfullhet och främjar gårdarnas ekonomiska förmåga att klara sig i dagens marknadsstörlingsläge.

6. Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Genomförandet av stödet enligt förslaget till förordning ökar Livsmedelsverkets arbete 2023 och ännu 2024. Utvecklandet av systemet i informationssystemarbetet, förvaltningsarbetet, anvisandet och övervakningen av stödet samt informationen om stödet till dem som är berättigade till stöd och rapporteringen om betalningsprognoser och utgifter till Europeiska kommissionen kräver resurser. Byggandet och administreringen av krisstödet i informationssystemet kostar Livsmedelsverket uppskattningsvis 250 000 euro

I kommunerna kan beviljandet av stöd skötas som en del av det nuvarande genomförandet av stödsystemen och inom ramen för kommunernas tillgängliga resurser.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna svarar för övervakningen av stödet. Övervakningen kan skötas i samband med övervakningen av andra arealbaserade stöd inom ramen för de nuvarande resurserna.

7. Remissvaren

8. Laggranskning

Förslaget till förordning har granskats vid justitieministeriets laggranskning.

9. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förordningen avses träda i kraft den xx xxxx 2023. [eller om riksdagen godkänner den andra tilläggsbudgeten för 2023 senare än nämnda tidpunkt, från och med tidpunkten för offentliggörandet av tilläggsbudgeten.]

Förslag: Det föreslås att statsrådet utfärdar en förordning om brådskande finansiellt stöd till jordbrukssektorer med särskilda problem som påverkar jordbruksproducenternas ekonomiska livskraft